

Экономикалық пәндер/11. Логистика
магистрант Муратхан З.Б., э.ғ.м. Хасенханов Н.Б.,
э.ғ.м., Төлеуұлы А., э.ғ.м., Оспанов Б.Р.

Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, Қарағанды қ.

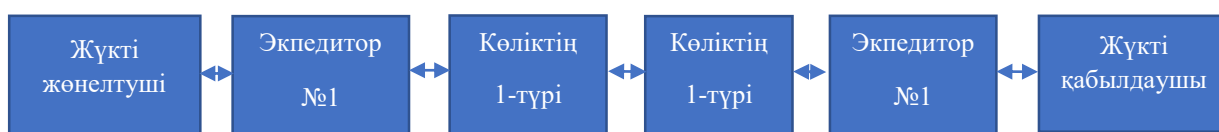
Көліктік-логистика саласындағы тасымалдау тәсілдері

"Логистика" терминінің тілдік позициялардан logos (ақыл-ой), logismos (есептеу, ақыл-ой, жоспар), logo (есептеу, ойлау), logistika (есеп жүргізу өнері) сияқты грек тамырлары бар. Материалдық ағындарды басқаруға логистикалық көзқарас бұрыннан белгілі. Алайда, экономикада кең ауқымда, кейінгі жылдары сұранысқа ие бола бастады. Бұл материалдық ағындарды басқару жүйелеріне қатысты сыртқы факторлармен, сондай-ақ логистикалық тәсілдің дамуымен де байланысты.

Көлік процесін ұйымдастырудың екі негізгі тәсілі бар:

1. дәстүрлі;
2. мультимодальды тасымалдау операторының қатысуымен логистикалық.

Дәстүрлі тәсілде өтпелі материалдық ағындарды басқарудың бірыңғай функциясы жоқ. Ақпарат пен қаржыны ілгерілету мәселелеріндегі буындардың келісімділігі төмен, өйткені олардың іс-әрекеттерін үйлестіруге ешкімнің құқығы жоқ (сурет 1.).

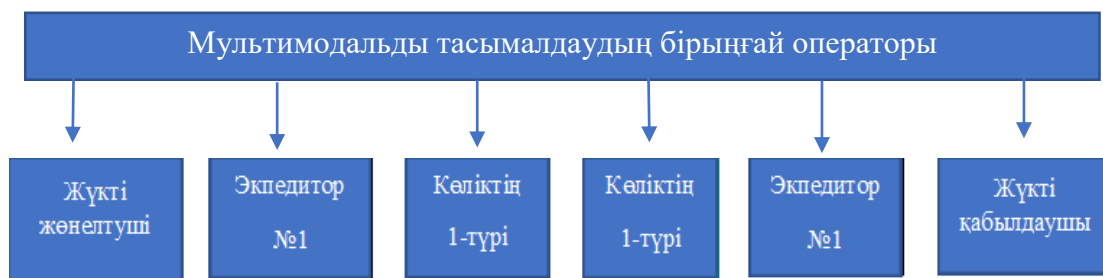

↔ Ақпараттық және қаржылық ағымдар

→ Материалдық ағымдар

Сурет 1. Аралас тасымалдауға дәстүрлі тәсіл

Аралас тасымалдауға логистикалық тұрғыдан келу кезінде көлік процесінің жаңа учаскесі — мультимодальды тасымалдаудың бірыңғай операторы қосылады. Мұндай оператордың болуы материалдық ағынның жылжуын жоспарлауға және шығуда берілген параметрлерге қол жеткізуге мүмкіндік береді (сурет. 2).

Сурет 2 Аралас тасмалға логистикалық тәсіл

Жабдықтау саласында көліктік логистика өнім берушілерден кәсіпорындарға шикізат пен материалдарды тасымалдауды ұйымдастыру міндеттерін шешеді. Өндірістік жүйелерде Көлік логистикасы әдістерінің негізінде өнім дайындаудың технологиялық циклі шеңберінде материалдар мен бөлшектер ағыны оңтайландырылады. Бөлу жүйесінде көлік логистикасы дайын өнімді өндіріс орындарынан өткізу орындарына бірнеше аралық буындар арқылы жылжытуды ұтымды ұйымдастыру міндеттерінің кешенін қамтиды

Тасымалдауды ұтымды ұйымдастыру мәселелері адамзат алдында бұрыннан тұр, жүктерді тасымалдау процесін оңтайландыруға алғашқы талпыныстар өркениет басында қабылданған болатын. Сонымен қатар, көлік логистикасы бұл қызметті XX ғасырдың екінші жартысында ғана атай бастады.

Көлік логистикасының дәстүрлі тасмалдаумен салыстырғандағы ерекшелігі келесі аспектілер болып табылады:

- Көлік логистикасы жүк тасымалдауды нақты бір көлік түрімен емес, сатушыдан сатып алушыға өнімді жеткізудің барлық тізбегін көліктің әр түрімен жеткізуді оңтайландырады;

- Көлік логистикасы көлік тізбегінің жекелеген буындарының (тасымалдаушылардың, экспедиторлардың, терминалдардың) емес, тұтастай алғанда барлық жеткізу жүйесінің экономикалық мүдделерін келісу және бірлесіп жоспарлау негізінде экономикалық тиімділігін арттыру мақсатын қояды;

- Көлік логистикасы тек материалдық ағындарды ғана емес, сонымен қатар тасымалдау процесінде туындайтын ақпарат пен қаржының ілеспе ағындарын

оңтайландыруды мақсат етіп қояды; Көлік логистикасы жеткізудің тасымалдау процесін жоспарлауды қоймалық және өндірістік құжаттармен келісім-шарт жасауды жүзеге асырады.

-Көліктік логистика жеткізудің тасымалдау процесін жоспарлауды қоймалық және өндірістік ұйымдармен келісу арқылы жүзеге асырады.

Сурет. 1 Көліктік логистиканың міндеттері

Экономиканың дамуына тура және жанама түрде логистиканың маңызы зор. Елдімізде логистика саласы даму жолында. Саланың алдына қойған маңызды міндеттері бар.

Әдебиеттер:

1. <https://articlekz.com/article/8515>

2. https://spravochnick.ru/logistika/transportnaya_logistika_suschnost_i_zadachi/